

SECTION: MANAGEMENT.

SEKCJA: KIEROWNICTWO.

How to cite: Statsenko, N. (2024). Formation of Managerial Competence of Future Educational Managers and the Ability to Apply Various Management Technologies in the Face of Today's Challenges. *International Conference on Science, Innovations and Global Solutions*. (pp. 198-204). Futurity Research Publishing. <https://futuraity-publishing.com/international-conference-on-science-innovations-and-global-solutions-archive/>

Formation of Managerial Competence of Future Educational Managers and the Ability to Apply Various Management Technologies in the Face of Today's Challenges

Стаценко Наталія Вікторівна

*аспірантка Південноукраїнського національного університету ім. К.Д. Ушинського,
директор Одеського ліцею 117, м. Одеса, Україна, netelli@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0001-8761-7967>*

Accepted: July 1, 2024 | **Published:** July 12, 2024 | **Language:** Ukrainian

Abstract: The study considers the formation of managerial competence of future educational managers, as well as analyzes the effectiveness of the use of various management technologies in the context of modern challenges, in particular in the educational sphere. The study uses such general scientific methods as analysis, synthesis, induction, deduction, specification, and generalization. The key components of the managerial competence of an educational manager, such as strategic planning, leadership, communication skills, adaptability and innovation, are identified. Various approaches and methods of training educational managers are analyzed, including the use of modern management

technologies and the introduction of digital tools in the educational process. Particular attention is paid to the effectiveness of these approaches in the context of modern challenges.

Keywords: managerial competence, educational management, innovative technologies, leadership skills, adaptability, strategic planning.

Вступ

У сучасних умовах стрімкого розвитку суспільства та технологій управління закладами освіти стає все більш складним і багатогранним завданням. Від освітніх менеджерів вимагається не лише глибоке знання освітніх процесів, але й висока управлінська компетентність, здатність ефективно адаптуватися до змін та викликів сьогодення. Формування управлінської компетентності майбутніх освітніх менеджерів включає розвиток таких навичок, як стратегічне планування, лідерство, інноваційність та вміння застосовувати сучасні технології менеджменту. Успішне подолання викликів сучасності можливе лише за умови підготовки фахівців, які здатні діяти ефективно та злагоджено в умовах постійних змін та невизначеності. Статтю присвячено дослідженню методів і технологій, які сприяють формуванню управлінської компетентності майбутніх освітніх менеджерів, а також аналізу їх ефективності в сучасних реаліях.

Результати дослідження

Значна кількість дослідників вивчали формування управлінської компетентності майбутніх освітніх менеджерів і здатності застосовувати різні технології менеджменту. Зокрема, Головка (2021) досліджує зарубіжний досвід підготовки майбутніх освітніх менеджерів у контексті неформальної освіти, наголошуючи на важливості впровадження інноваційних методів навчання в освітній процес та підкреслюючи роль неформальної освіти в розвитку управлінських навичок та компетенцій майбутніх фахівців. Мукан, Гелеш, Бондін (2023) акцентують увагу на формуванні ІТК-компетентності в майбутніх освітніх менеджерів, що є ключовим фактором у сучасному цифровому суспільстві. Дослідження науковців показує, як інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій у навчальні програми сприяє підвищенню рівня професійної підготовки. Молнар, Росол (2022) розглядають професійні вимоги до освітніх менеджерів у контексті сучасних освітніх реформ, що висувають нові виклики та вимоги до професійної підготовки, підкреслюють необхідність адаптації навчальних програм до швидких змін у освітній сфері. Попова, Гапанович (2024) досліджують теоретичні аспекти управлінської компетентності освітніх менеджерів, розглядаючи різні підходи та методології формування цієї компетентності, акцентують на важливості комплексного підходу до підготовки майбутніх управлінців. Свєртнєв, Шостак (2022) аналізують термінологічні характеристики процесу формування управлінської компетентності майбутніх освітніх менеджерів, що допомагає уніфікувати підходи до їх підготовки та полегшує впровадження сучасних методик в освітній процес. Ткаченко (2023) досліджує управлінський досвід А. Макаренка в контексті формування правової компетентності майбутніх освітніх менеджерів, показуючи, як історичний досвід може бути використаний для підвищення якості сучасної освіти. Товканець (2021) розглядає

управлінські компетенції в професійній діяльності менеджерів з освіти дорослих в європейському освітньому просторі, підкреслюючи важливість міжнародного досвіду та інтеграції кращих практик у вітчизняну освіту. Швардак (2020) представляє модель системи підготовки майбутніх керівників до застосування технологій педагогічного менеджменту, що включає сучасні методологічні підходи та інтеграцію новітніх технологій в освітній процес. Інше дослідження Швардака (2020) акцентує на методологічних підходах до формування готовності майбутніх освітніх керівників застосовувати ці технології. Vodnar, Shevchuk (2023) досліджують самооцінювання формування управлінської компетентності майбутніх освітніх менеджерів, що дозволяє визначити ефективність навчальних програм та виявити можливості для їх вдосконалення.

У сучасному світі важливою є роль людини в розвитку суспільства, особливо в його соціальній, культурній, політичній та економічній сферах. У цьому контексті заклади професійної освіти покликані виконувати особливу суспільну роль – підготовку висококваліфікованих фахівців. Особливе значення відведено підготовці управлінських кадрів, на яких покладається завдання щодо забезпечення стабільності розвитку різних сфер економіки країни, а в разі кризових ситуацій – готовності до прийняття ефективних антикризових рішень (Мукан, Гелеш, Бондін, 2023).

А також, у сучасному світі, який наразі знаходиться в стані надзвичайної турбулентності через одночасний збіг кількох світових криз, освітній менеджмент відіграє важливу роль у забезпеченні стабільності та розвитку закладів освіти. Для досягнення динамічного розвитку сучасного закладу освіти необхідно використовувати комплекс технологій освітнього менеджменту, який включає технології кадрового педагогічного менеджменту, технології організаційно-педагогічного менеджменту та технології інформаційно-педагогічного менеджменту. Це дозволяє ефективно відбирати та розвивати педагогічні кадри, створювати умови для їх професійного зростання та мотивувати персонал.

Розвиток наукової думки щодо професійної підготовки майбутніх менеджерів освіти до управління змінами в закладах освіти пройшов кілька ключових етапів. На початкових етапах акцент був зроблений на вивченні базових управлінських теорій та принципів, які формувалися в межах класичної теорії управління (початок ХХ ст.). Перші дослідження зосереджувалися на розробці основних управлінських навичок, таких як планування, організація, мотивація та контроль, які були застосовні в будь-якій управлінській діяльності. По мірі становлення сучасної освітньої системи та зміною умов освітньої діяльності виникла потреба в адаптації управлінських теорій до специфічних умов освітніх закладів. Це призвело до виникнення нового напрямку досліджень, який зосереджувався на освітньому менеджменті. В цей період увага науковців почала зміщуватися до специфічних проблем, пов'язаних з управлінням освітніми закладами, таких як якість освіти, інновації у навчальних процесах, забезпечення ресурсами та розвиток кадрового потенціалу (50-60 рр. ХХ ст.). Подальший етап розвитку наукової думки був пов'язаний із впровадженням системного підходу в управління освітою. Це дозволило дослідникам розглядати освітній заклад як складну систему, яка взаємодіє з зовнішнім середовищем і потребує постійного адаптивного управління. З цього часу акцент почав робитися на необхідності підготовки

менеджерів освіти до управління змінами, оскільки освітні заклади все частіше стикалися з новими викликами, такими як глобалізація, технологічний прогрес, зміна суспільних вимог до якості освіти тощо. Останній етап розвитку наукової думки в цій сфері відзначається підвищеною увагою до професійної підготовки майбутніх менеджерів освіти в умовах постійних змін. Це включає розробку програм підготовки, які орієнтовані на розвиток адаптивності, інноваційного мислення, стратегічного управління та лідерських компетенцій.

Одним із ключових елементів формування управлінської компетентності є розвиток лідерських якостей та навичок комунікації, що дозволить майбутнім менеджерам ефективно керувати командою та взаємодіяти зі співробітниками. Одним з основних аспектів ефективного діалогового спілкування є вміння правильно ставити запитання та складати змістовні відповіді. Ці навички дозволяють менеджерам точно визначати потреби співрозмовника, спрямовувати дискусію в потрібне русло та уникати непорозумінь. Рекомендації щодо формування та удосконалення особистісної техніки ставлення запитань і складання відповідей на них (Черненко, Музиченко, 2021):

1. Формулювати запитання чітко та конкретно;
2. використовувати відкриті запитання, що спонукають до розгорнутої відповіді;
3. уникати багатозначних або занадто складних запитань;
4. практикувати активне слухання, щоб краще зрозуміти відповіді.

Крім того, важливо навчити здобувачів вищої освіти аналізувати та використовувати дані для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Щоб підготувати майбутніх освітніх менеджерів до викликів сучасності, необхідно акцентувати увагу на оволодінні цифровими технологіями та використанні їх у процесі управління (Попова, Гапанович, 2024).

Для формування управлінської компетентності майбутніх освітніх менеджерів необхідно:

1. Включати в освітні програми курси з сучасних технологій менеджменту;
2. проводити тренінги та семінари, спрямовані на розвиток управлінських навичок;
3. залучати студентів до практичних проєктів, що дозволяють застосувати набуті знання в реальних умовах;
4. стимулювати самоосвіту та постійне професійне вдосконалення.

Інтеграція інформаційних систем, аналіз даних, використання онлайн-платформ для співпраці та проєктного управління – це лише деякі з аспектів, які мають бути враховані в підготовці майбутніх лідерів освітнього сектору. Загалом, розвиток управлінської компетентності та здатності застосовувати сучасні технології в менеджменті є важливим завданням, яке вимагає системного підходу та постійного самовдосконалення (Мукан, Гелеш, Бондін, 2023).

Управлінська компетентність майбутніх освітніх менеджерів має важливе значення в умовах швидкоплинних змін і викликів сучасного світу. Здатність застосовувати різні технології менеджменту є ключовим складником успішного управління освітніми установами. Для формування управлінської компетентності необхідно поєднувати теоретичну базу, практичні навички, технологічну компетентність та соціальні навички (Товканець, 2021).

Теоретична підготовка включає засвоєння класичних і сучасних теорій управління, формування стратегічного мислення для довгострокового планування, а також розуміння внутрішньої динаміки та психології колективу. Практичні навички, як-от прийняття рішень, управління проектами з урахуванням усіх етапів реалізації та ефективна комунікація, є невід'ємною частиною підготовки майбутніх менеджерів (Швардак, 2020).

Технологічна компетентність охоплює використання сучасних інформаційних систем та програм, а також застосування платформ для дистанційного навчання й управління. Соціальні навички включають розвиток лідерських якостей, уміння розпізнавати та керувати емоціями, як своїми, так й емоціями інших, а також стратегії вирішення конфліктів і підтримки позитивного клімату в колективі (Головко, 2021).

Одним із ключових аспектів є адаптивність, що означає здатність швидко реагувати на зміни та впроваджувати інновації в освітній процес. Майбутні менеджери повинні бути готовими до змін у законодавстві, технологіях та соціальних умовах, які можуть вплинути на роботу закладів освіти. Не менш важливим є критичне мислення, що дозволяє оцінювати ситуації з різних точок зору, аналізувати дані та приймати обґрунтовані рішення. Це допомагає уникати помилок та ефективніше управляти ресурсами (Попова, Гапанович, 2024).

Крім того, важливим елементом успішного управління є ефективна комунікація. Менеджери повинні вміти чітко та зрозуміло передавати інформацію, мотивувати персонал та створювати сприятливі умови для колективної роботи. Це включає вміння вести переговори, переконувати та слухати. Розвиток мережі професійних контактів та партнерств дозволяє майбутнім освітнім менеджерам обмінюватися досвідом, одержувати підтримку та знаходити нові можливості для розвитку закладу освіти (Мукан, Гелеш, Бондін, 2023).

Майбутні освітні менеджери повинні вміти вибирати та адаптувати технології менеджменту відповідно до конкретних умов і потреб закладу освіти, використовувати аналітичні інструменти для оцінки ефективності управлінських рішень та запроваджувати інноваційні підходи і технології, що сприяють покращенню якості освіти (Долженков, Черненко, 2017). Використання цих технологій у поєднанні з високим рівнем управлінської компетентності дозволить майбутнім освітнім менеджерам ефективно реагувати на виклики сьогодення і забезпечувати стабільний розвиток закладів освіти.

Зокрема, коучинг-технології спрямовані на розвиток потенціалу викладачів та студентів, а технології фасилітації сприяють ефективній взаємодії в команді та прийняттю рішень. Використання хмарних технологій управління допомагає оптимізувати роботу закладу освіти, а PR-технології та освітній брендинг підвищують репутацію та привабливість закладу (Музиченко, Черненко, 2021).

Зрештою, етичні принципи теж мають бути основою управлінської діяльності. Дотримання етичних норм, справедливе ставлення до всіх учасників освітнього процесу та забезпечення прозорості в управлінні є фундаментальними для довіри та поваги в колективі. Формування управлінської компетентності майбутніх освітніх менеджерів вимагає комплексного підходу, що

поєднує теорію, практику та розвиток особистих якостей. Лише так можна забезпечити високу якість управління освітніми установами в умовах швидкоплинних змін і викликів сучасного світу.

Висновки

Таким чином, формування управлінської компетентності майбутніх освітніх менеджерів є критично важливим для забезпечення ефективного функціонування закладів освіти в сучасних умовах. Це завдання потребує системного підходу, що включає поєднання теорії та практики, розвиток технологічних і соціальних навичок, а також здатність адаптуватися до змін і впроваджувати інновації. Висока якість управління освітніми установами безпосередньо залежить від здатності менеджерів застосовувати різні технології менеджменту, поєднуючи теоретичну базу, практичні навички, технологічну компетентність та соціальні вміння. Саме тому, це потребує від майбутніх освітніх менеджерів високого рівня управлінської компетентності та вміння застосовувати різні технології менеджменту. І через умови сучасних викликів, таких як глобальні економічні та політичні кризи, освітні заклади повинні бути готові швидко адаптуватися до змін.

Актуальність проблеми полягає в забезпеченні рівного доступу до якісної освіти для всіх верств населення, що вимагає від менеджерів розуміння соціальних аспектів управління. Також глобалізація, економічні кризи та зміни в соціальній політиці впливають на роботу закладів освіти, вимагаючи від менеджерів гнучкості та стратегічного мислення.

Література

Головко, О. (2021). Закордонний довід підготовки майбутніх менеджерів освіти в умовах неформальної освіти. *Наукові перспективи*, 12 (18), 536-544. <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/download/875/875>

Долженков, О. О., & Черненко, Н. М. (2017). Особистісна готовність керівників до управління ризиками. *Science and Education*, 5. <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2017-5-4>

Музиченко, Г. В., Черненко, Н. М. (2021). Управлінські технології сучасного менеджера: навчальний посібник для слухачів міжнародного проєкту «Норвегія–Україна». <http://surl.li/jvgeng>

Мукан, Н., Гелеш, А., & Бондін, Д. (2023). Формування ІТК-компетентності майбутніх менеджерів у закладах вищої освіти. *Академічні візії*, (21), 1-10. <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/476>

Молнар, Т. І., & Росол, Ю. В. (2022). Професійні вимоги до менеджера освіти в контексті сучасних реформ. *Наука майбутнього*, 1 (9), 104-110. <http://dspace.msu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/9088>

Попова, Г., & Гапанович, В. (2024). Управлінська компетентність менеджера освіти: теоретичний аспект. *Гуманізація навчально-виховного процесу*, 1 (105), 42-51. [https://doi.org/10.31865/2077-1827.1\(105\)2024.306887](https://doi.org/10.31865/2077-1827.1(105)2024.306887)

Свертнєв, О., & Шостак, Є. (2022). Термінологічна характеристика процесу формування управлінської компетентності майбутнього менеджера освіти. *Педагогічні науки*, 79, 87-91. <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2022.79.264556>

Ткаченко, А. В. (2023). Управлінський досвід А. Макаренка у формуванні правової компетентності майбутніх освітніх менеджерів. *Витоки педагогічної майстерності*, 31, 234-239. <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/21554>

Товканець, О. (2021). Управлінські компетенції у професійній діяльності менеджерів з освіти дорослих в європейському освітньому просторі. *Молодь і ринок*, 11-12 (197-198), 56-61. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.252829>

Черненко, Н. М. (2018). Компетентнісний підхід у підготовці сучасних керівників: проблеми та перспективи. *Гуманізація навчально-виховного процесу*, 1 (87), 225-234. [https://doi.org/10.31865/2077-1827.1\(87\)2018.140446](https://doi.org/10.31865/2077-1827.1(87)2018.140446)

Швардак, М. В. (2020). Модель системи підготовки майбутніх керівників до застосування технологій педагогічного менеджменту. *Chapter «Pedagogical sciences»*, 136-157. <http://localhost:8080/jspui/handle/123456789/8567>

Швардак, М. В. (2020). Сучасні методологічні підходи формування готовності майбутніх керівників закладів освіти до застосування технологій педагогічного менеджменту. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*, 5 (336), 195-184. <http://localhost:8080/jspui/handle/123456789/8557>

Bodnar, O., & Shevchyk, B. (2023). Self-assessment of formation of managerial competence of future education managers. *Dnipro Academy of Continuing Education Herald. Series: Philosophy, Pedagogy*, 1 (1), 54-61. <https://doi.org/10.54891/2786-7005-2023-1-9>